Cymraeg mewn Ymarfer Proffesiynol 2
2025-26

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymru | Education for Wales

www.athrofa.cymru

Darlith 16 : Taclo'r treigladau (2)

Peniarth .cymru
RHAGOR iaith
CANOLFAN GWASANAETHAU CYMRAEG
WELSH LANGUAGE SERVICES CENTRE

Allwedd:

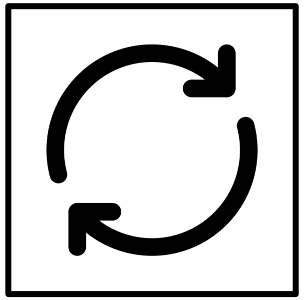
Drilio

Ymarfer ar lafar (yn unigol)

Tasg wrando

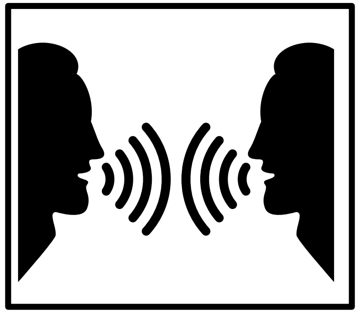
Gwaith pâr

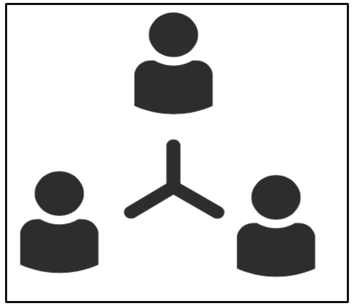
Grŵp o dri

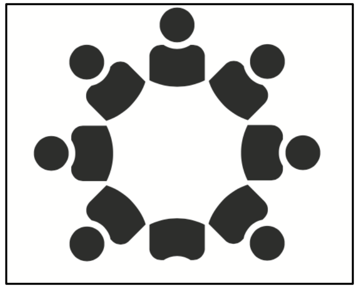
Gwaith grŵp

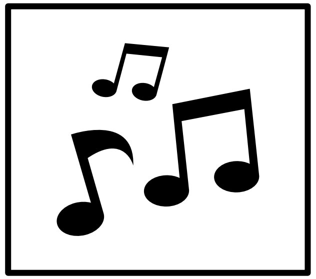
Amser canu

Gwaith ar y byrddau gwyn

Tasg ysgrifennu

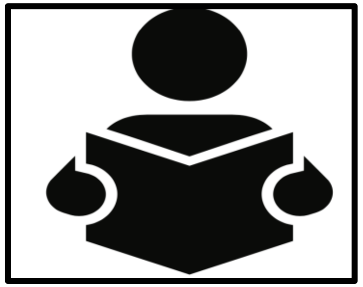
Tasg ddarllen

Help llaw

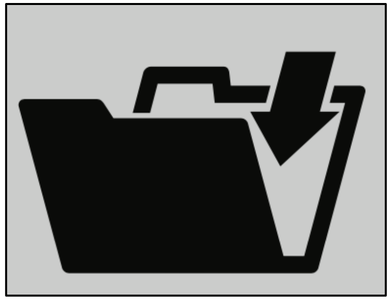
Tystiolaeth i'r Portffolio

Tasg adolygu

Troi'r Olwyn:

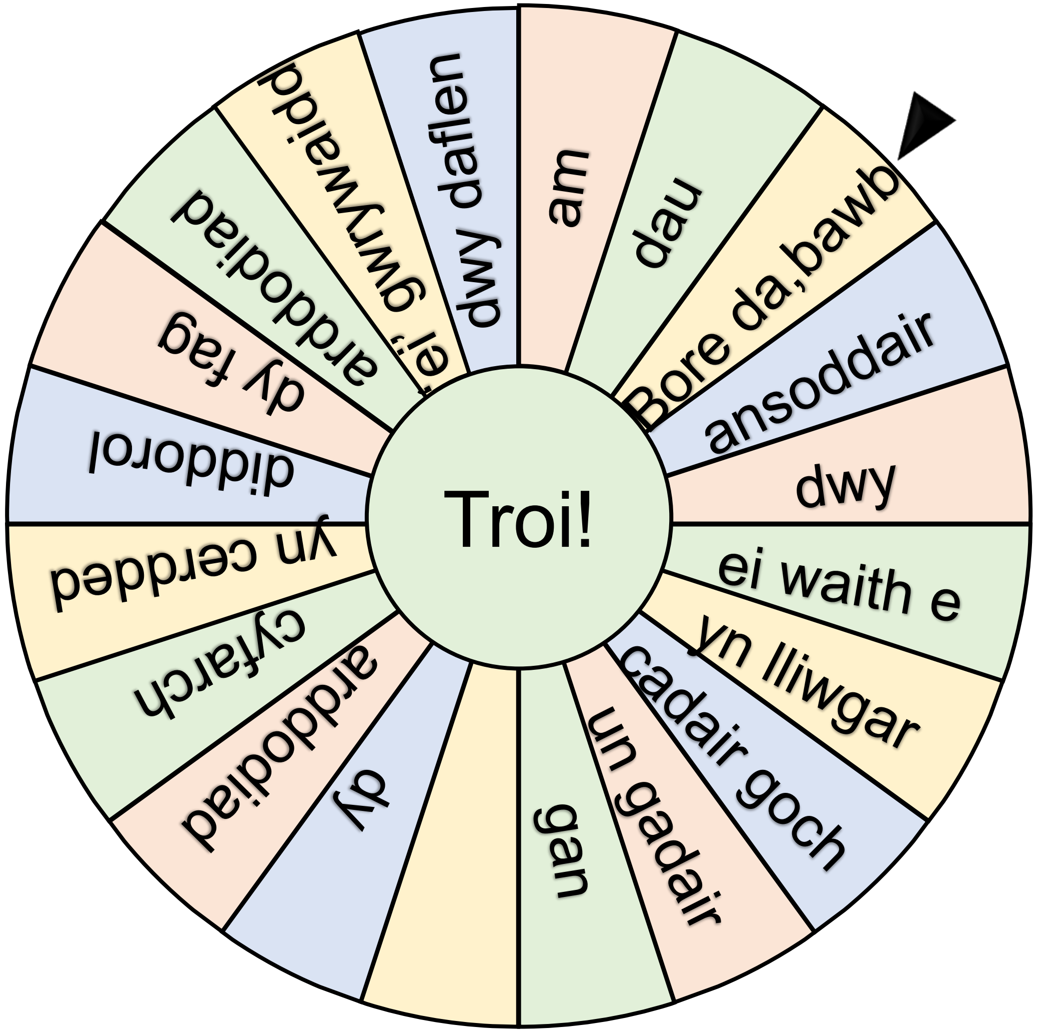

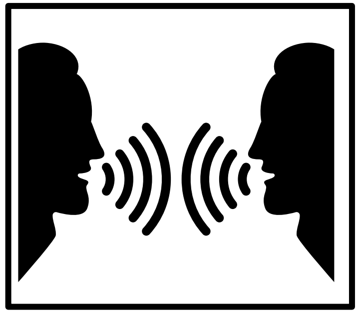

Cywir neu Anghywir?

Prynhawn da, plant.

Cyfarch = **treiglad meddal**.

Cywir neu Anghywir?

Mae e wedi anghofio ei waith cartref.

ei waith

'Ei' gwrywaidd= **treiglad meddal.**

Cywir neu Anghywir?

Ydych chi eisiau chwarae gêm y gadair coch?

Mae **treiglad meddal** ar ôl enw benywaidd unigol e.e cadair goch

Cywir neu Anghywir?

Rydw eisiau dau pensil ac un llyfr.

Mae treiglad meddal ar ôl ‘dau’ a ‘dwy’e.e.
dau bensil.

Cywir neu Anghywir?

Rho dy waith ar ddesg Miss Parri.

Treiglad meddal ar ôl 'dy'
Treiglad meddal ar ôl yr arddodiad 'ar'.

Cywir neu Anghywir?

Mae dy waith yn rhagorol ac yn taclus.

Mae ansoddeiriau'n **treiglo'n feddal** ar ôl 'yn' ond dim 'll' a 'rh' **e.e.** yn daclus.

Y tabl treiglo

Llythyren cyn treiglo	Treiglad meddal	Treiglad trwynol	Treiglad llaes
p	b	mh	ph
t	d	nh	th
c	g	ngh	ch
b	f	m	
d	dd	n	
g	-	ng	
ll	l		
m	f		
rh	r		

Y treiglad trwynol

p	t	c	b	d	g
↓	↓	↓	↓	↓	↓
mh	nh	ngh	m	n	ng

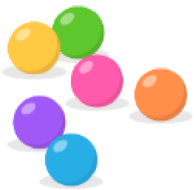

Y treiglad trwynol
Beth am syniadau drilio?

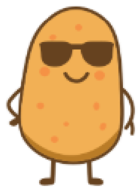
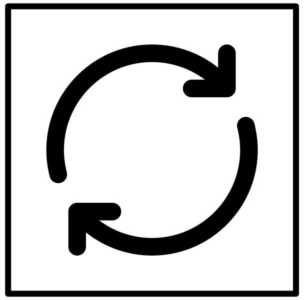

p	t	c	b	d	g
↓	↓	↓	↓	↓	↓
mh	nh	ngh	m	n	ng

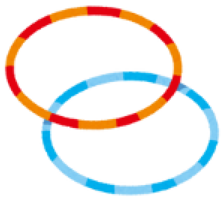

Beth sy'n achosi'r treiglad trwynol?

Rheol 1:

Mae'r **treiglad trwynol** yn digwydd…

…ar ôl y rhagenw '**fy**'

e.e. fy **mh**en, fy **nh**rwyn, fy **ngh**eg

Gall fod yn ferf neu'n enw yn dilyn '**fy**', e.e.

fy **nh**rosglwyddo (trosglwyddo)

fy **ngh**anmol (canmol)

Ymarfer defnyddio'r treiglad trwynol ar ôl y rhagenw 'fy.'

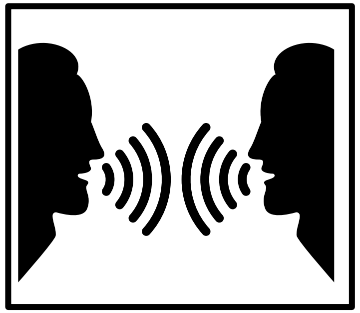

Tasg: Rhowch y rhagenw '**fy**' o flaen yr enwau canlynol:

cadair

garddwrn

desg

bag

pêl

brawd

gwaith cartref

telyn

Atebion:

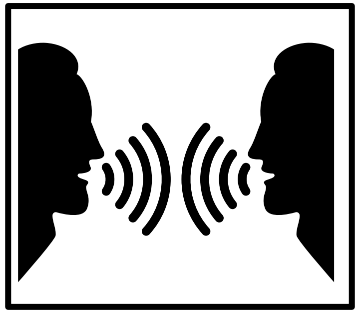

cadair	fy **nghadair**
garddwrn	fy **ng**arddwrn
desg	fy **n**esg
bag	fy **m**ag
pêl	fy **mh**êl
brawd	fy **m**rawd
gwaith cartref	fy **ng**waith cartref
telyn	fy **nh**elyn

Sylwch dydy'r ail air ddim yn treiglo.

Beth sy'n achosi'r treiglad trwynol?

Rheol 2:

Mae'r treiglad trwynol yn digwydd…

….ar ôl yr arddodiad '**yn**' pan fydd yn golygu *'in'.*

e.e. **yng Ngh**aerdydd, **ym Mh**enarth, **yn Nh**onyrefail, yn **N**e Cymru

Cofiwch: nid oes rhaid i hyn fod yn enw lle, gall fod yn sefyllfa arall: e.e.

- yng **ng**wersi Mrs Jones
- ym **m**eddwl hon
- yng **ngh**efn y dosbarth

Wnaethoch chi sylwi ar beth sy'n digwydd i'r **yn** cyn rhai geiriau sy'n treiglo'n drwynol?

Rhowch yr arddodiad ‘yn’ o flaen y geiriau canlynol:

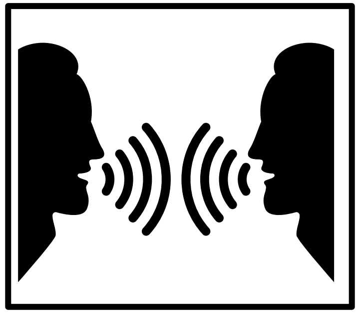

Cofiwch newid yr **yn** os oes angen!

Bangor
Gorseinon
Pontypridd
dosbarth Mr Parry
canol y cae
blaen y dosbarth
gardd yr ysgol
cornel y neuadd

Atebion
ym **M**angor
yng **Ng**orseinon
ym **Mh**ontypridd
yn **n**osbarth Mr Parry
yng **ngh**anol y cae
ym **m**laen y dosbarth
yng **ng**ardd yr ysgol
yng **ngh**ornel y neuadd

Ysgrifennwch fwletin y tywydd..

Ond beth ydy'r gweithgaredd/gemau cyn hyn?

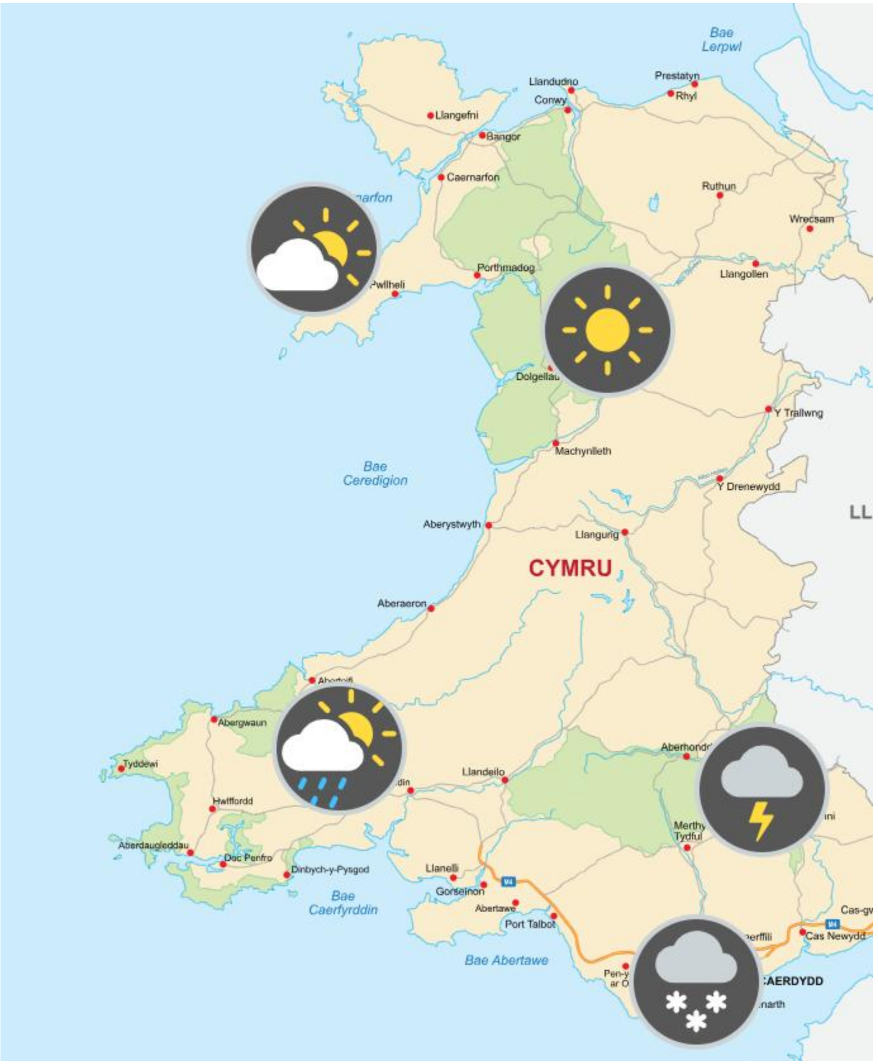

Beth sy’n achosi’r treiglad trwynol?

Rheol 3:

Mae’r enwau ‘diwrnod, blwydd, blynedd’ yn **treiglo’n drwynol**…

…. ar ôl pum, saith, wyth, naw, deng, deuddeng, pymtheng, deunaw, ugain, can. e.e.

pum **n**iwrnod

deng **m**lwydd (oed)

naw **m**lynedd

Y treiglad llaes

p	t	c
↓	↓	↓
ph	th	ch

Treiglad llaes: Rheol 1

Daw treiglad llaes ar ôl y rhagenw ei, ‘i, ‘w sy’n cyfeirio at feddiant benywaidd *(her).* Cofiwch does dim ots beth ydy cenedl yr enw sy’n dilyn y rhagenw, bydd angen treiglo’r enw yn llaes e.e.

ei **chi** hi.

ei **ch**ath hi.

gyda’i **th**eulu hi.

Mae hi wedi dolur i’r **ph**en.

Disgrifiwch y wrach.

ceg
trwyn
gwallt
het
clogyn
llygaid
llais
crochan
esgidiau
gên

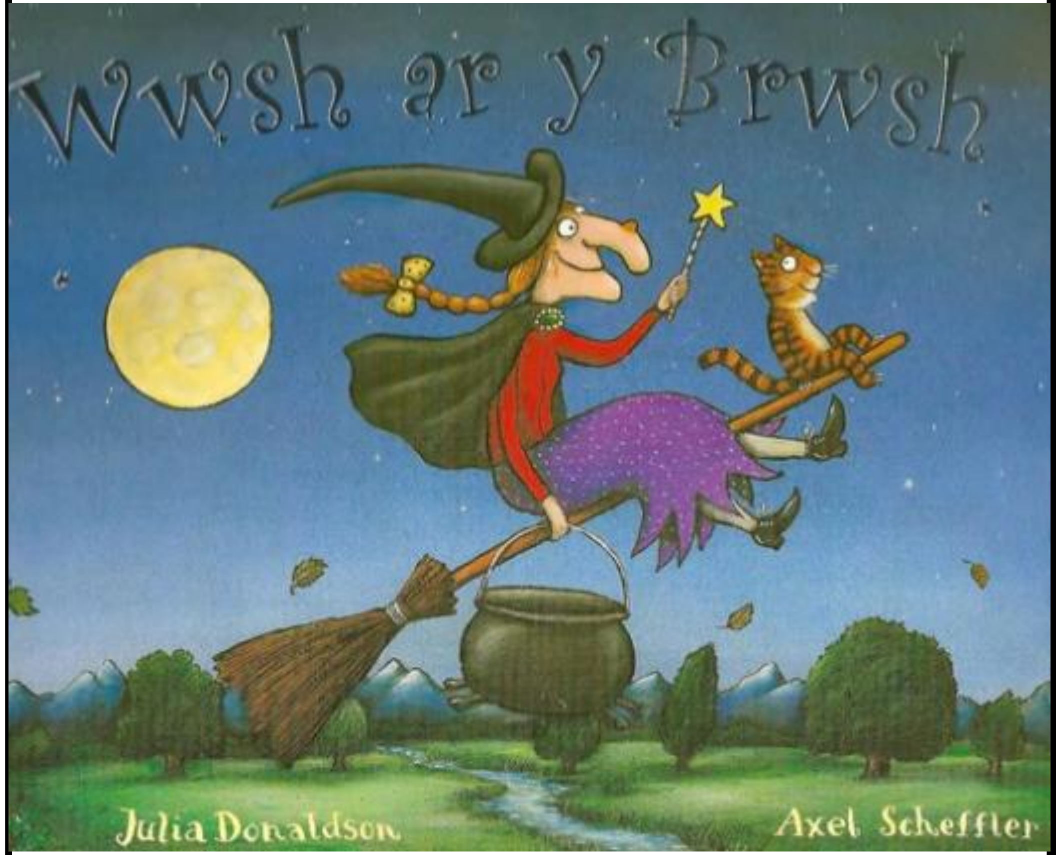

Treiglad llaes: Rheol 2

Daw treiglad llaes ar ôl y cysyllteiriau:

'a' sy'n golygu *'and'* a **'na'** sy'n golygu *'than'* e.e.

Mae gen i bapur **a** **phensil.**

Mae'n well gen i Addysg Gorfforol **na** **Ch**elf.

Treiglad llaes: Rheol 3

Daw treiglad llaes ar ôl yr arddodiaid:

‘â’ sy’n golygu *‘with’*, **‘tua’** a **‘gyda’** e.e.

Byddwn ni’n ymweld â **ch**astell.

Roedd tua **ph**ymtheg yn yr ymarfer côr heddiw.

Gweithiwch gyda **ph**artner i wneud yr arbrawf.

Treiglad llaes: Rheol 4

Daw treiglad llaes ar ôl y rhifolion ‘tri’ a ‘chwe’ e.e.

Tri <u>**ch**</u>westiwn.

Chwe <u>**ph**</u>ensil.

Treiglad llaes

Darllenwch y brawddegau canlynol a'u cywiro:

1. Byddwn ni'n gwneud symiau adio a tynnu heddiw.
2. Dylet ti fwyta ffrwythau yn hytrach na creision.
3. Roedd y gêm wedi gorffen tua pum munud i bedwar.
4. Mae ei canlyniadau hi yn arbennig o dda.
5. Roedd tua cant o bobl yn y ffair Nadolig.
6. Bydd angen siswrn, glud a cerdyn arnoch chi ar gyfer y wers gelf heddiw.
7. O na! mae ei pensil hi wedi torri!
8. Rydw i'n mwynhau rygbi yn fwy yn na pêl-droed.

Atebion:

1. Byddwn ni'n gwneud symiau adio a **th**ynnu heddiw.

2. Dylet ti fwyta ffrwythau yn hytrach na **ch**reision.

3. Roedd y gêm wedi gorffen tua **ph**um munud i bedwar.

4. Mae ei **ch**anlyniadau hi yn arbennig o dda.

5. Roedd tua **ch**ant o bobl yn y ffair Nadolig.

6. Bydd angen siswrn, glud a **ch**erdyn arnoch chi ar gyfer y wers gelf heddiw.

7. O na! mae ei **ph**apur ar goll!

8. Rydw i'n mwynhau rygbi yn fwy yn na **ph**êl-droed.

Adolygu'r treigladau gan ddefnyddio rhagenwau.

Driliwch y patrymau gan daflu pêl o un i'r llall:

fy + treiglad trwynol
dy + treiglad meddal
ei (g) + treiglad meddal
ei (b) + treiglad llaes

fy **mh**apur
dy **b**apur
ei **b**apur
ei **ph**apur

Y Blwch Llythrennedd

papur

Adolygu'r treigladau gan ddefnyddio rhagenwau.

Driliwch y patrymau gan ddefnyddio pêl o un i'r llall:

fy + treiglad trwynol
dy + treiglad meddal
ei (g) + treiglad meddal
ei (b) + treiglad llaes

fy **nh**eulu
dy **d**eulu
ei **d**eulu
ei **th**eulu

Y Blwch Llythrennedd

teulu

Adolygu'r treigladau gan ddefnyddio rhagenwau.

Driliwch y patrymau gan ddefnyddio pêl o un i'r llall:

fy + treiglad trwynol
dy + treiglad meddal
ei (g) + treiglad meddal
ei (b) + treiglad llaes

fy **nghoffi**
dy **goffi**
ei **goffi**
ei **choffi**

Y Blwch Llythrennedd

coffi

Amser ymarfer.

fy
dy
ei
ei

Amser ymarfer.

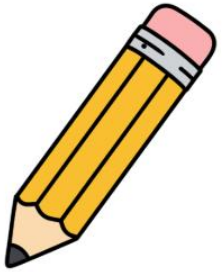

Adnoddau defnyddiol

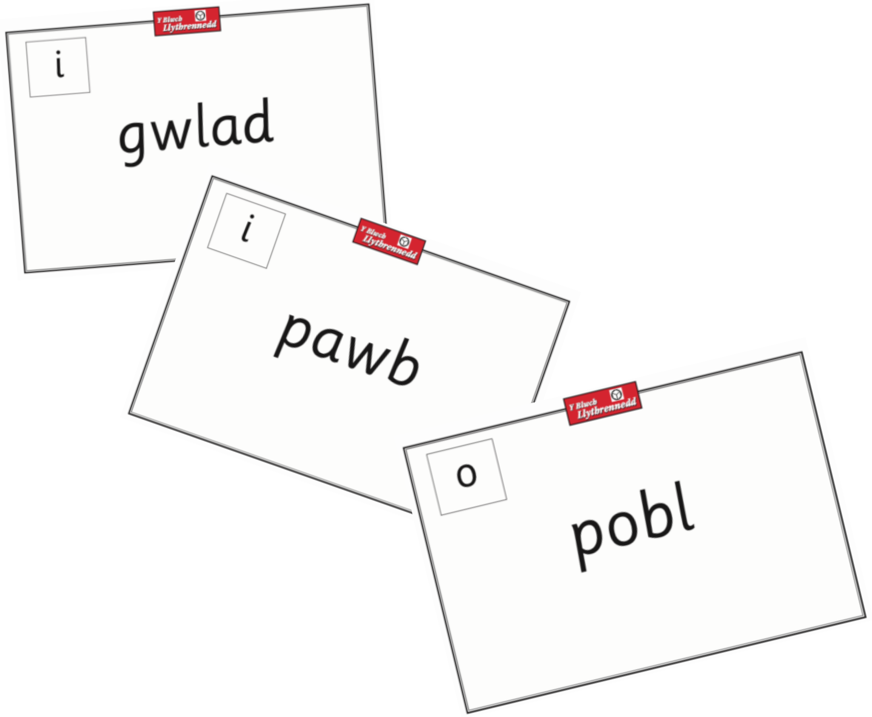

Cardiau drilio o'r Blwch Llythrennedd

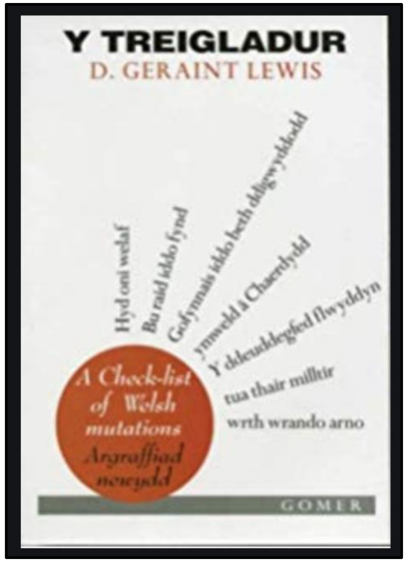

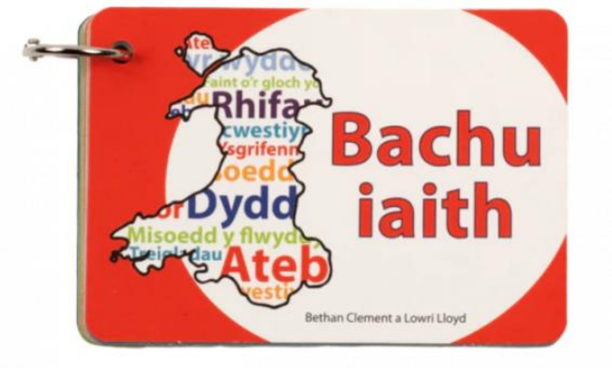

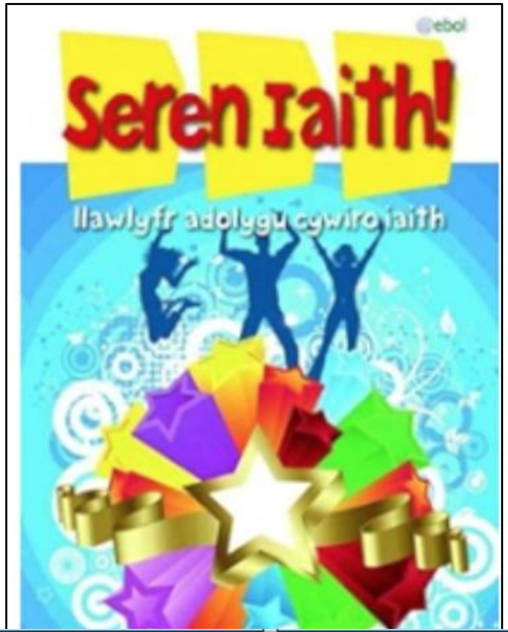

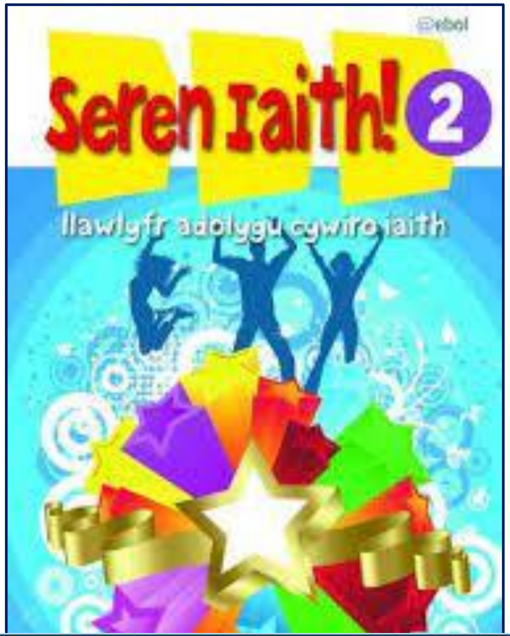

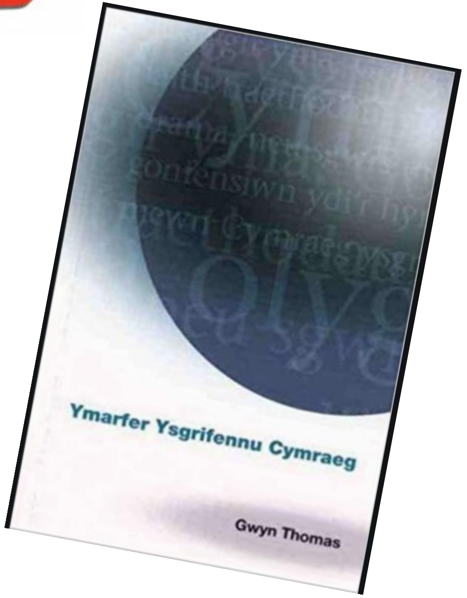

Munud i feddwl ...

Pa dechnegau caffael iaith a ddefnyddiwyd yn y ddarlith hon?

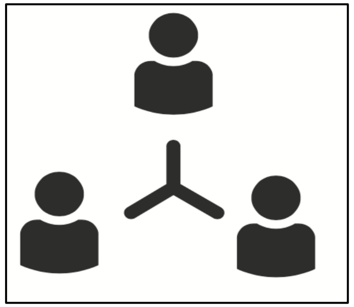

Grŵp o dri

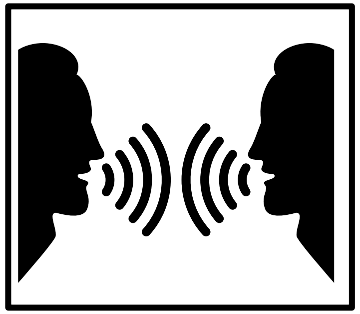

Gwaith pâr

Tasg ysgrifennu

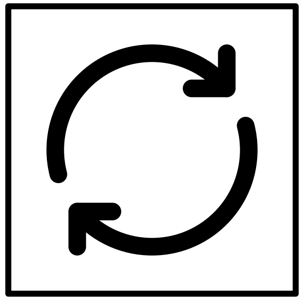

Drilio

Help llaw

Diolch
yn Fawr